SEVER NORAN
SECRETUL GLOBULUI DE ARGINT
52
CLUBUL TEMERARILOR
t

SEVER NORAM

SECRETUL GLOBULUI DE ARGINT - I

52

Colectia
CLUBUL TEMERARILOR

1986
Bucureşti
EDITURA TINERETULUI
Coperta de DUMITRU IONESCU
Redactor: IORDANA URECHE
Tehnoredactor: GABRIELA ILIOPOLOS

Motto: Pasărea Phoenix renaşte din propria-i cenuşă

O COINCIDENTA STRANIE

Cînd mi-am ales tema lucrării de doctorat nu aveam nici un motiv să bănuiesc că voi fi eroul unor întîmplări extraordinare. Speram ca subiectul — „Contribuţii la studiul continuităţii elementului daco-roman în bazinul superior al Arieşului” — să fie interesant, datorită, mai ales, multitudinii de date pe care le avem, culese de-a lungul unei perioade mai mari de timp.

Participasem în anii studenţiei la o serie de săpături în zona Cîmpeni, Lupşa, Bistra şi mai sus, spre Gîrda şi Arieşeni, astfel că aveam multe date inedite, pe care apoi le completasem în cîteva noi „campanii” de săpaturi, după ce terminasem facultatea, ca asistent al profesorului Secăreanu. Datele pe care le culesesem aduceau multe limpeziri în studiul evoluţiei elementului daco-roman pe aceste meleaguri, în Apusenii lui Horia şi Avram Iancu.

În timpul ultimelor săpături, găsisem mai sus de Roşia Montană multe elemente interesante. Avusesem marea şansă de a descoperi într-o galerie a muntelui — prefăcut în pulbere de agatîrşi, iar apoi de romani — o ,,tabula ceramica” cu înscrisuri despre eliberarea unui sclav, căutător de aur. Între tăbliţele de ceară se păstrau şi cîteva şuviţe -din părul iubitei acestuia. Cu ajutorul aparatului KSM 232, bazat pe ioni radioactivi, determinasem şi vîrsta tabulei.

Dar, cu siguranţă, cititorul este mai curios să afle întămplările prin care am trecut datorită subiectului lucrării mele de doctorat, decît amănuntele care au precedat întocmirea acestei lucrări

✯

Totul a început în ziua în care mi-am susţinut lucrarea, în sala facultăţii de istorie a Universităţii, în faţa unui auditoriu deosebit, de ales.

Deşi ne aflam în toiul verii şi era foarte cald, sala era arhiplină. În primele rînduri am remarcat pe doctorul docent Albescu, flancat de asistenţii săi, pe N. Bumbea, savant de renume mondial, care cu puţin înainte primise titlul de doctor honoris causa al Universităţii din Oxford; pe profesorii Enculescu şi Stejerescu, autorii unei lucrări traduse deja în mai multe limbi străine, şi mulţi alţi oameni de ştiinţă, specialişti în probleme de istorie.

Din sală nu lipsea nici profesorul Barbu Secăreanu, binecunoscut peste hotare ca un istoriograf eminent, care se afirmase încă din anii studenţiei prin marea sa capacitate de acumulare şi sistematizare, prin memoria sa prestigioasă. Din păcate, frumoasa carieră, care se întrevedea pentru Barbu Secăreanu, tînăr pe atunci, fusese curmată. În anul 1945, la mai puţin de cincizeci de ani, Secăreanu paralizase: picioarele sale deveniseră inerte. Dotat cu o extraordinară putere de voinţă, el rezistase însă acestei lovituri. Aproape zece ani stătuse ţintuit de pat, departe de catedră, lucrînd totuşi. În ultimii ani, datorită unui tratament special, profesorul Secăreanu putea să se deplaseze cu ajutorul cîrjelor. Din clipa în care îşi reluase locul printre ceilalţi dascăli ai facultăţii, omul acesta, atît de încercat în viaţă, parcă întinerise. În ciuda celor aproape şaizeci şi cinci de ani, el lucra neobosit, îndrăgit de studenţi şi de colegii săi.

Nu departe de profesorul Secăreanu am zărit un necunoscut: un individ între două vîrste, cu părul blond-roşcat, înalt, bine legat. Purta ochelari cu ramă groasă, din metal galben, iar pe chipul lui se întipărise un zîmbet de circumstanţă. Părea absent la tot ce se petrecea în jurul său, fapt care m-a intrigat oarecum. „Din moment ce a venit aici, şi-ar putea da silinţa să fie cît de cît atent”, îmi ziceam eu. În stînga lui, am zărit-o pe Magda Fluieraş, cea mai tînără dintre asistentele profesorului Negreanu, iar lîngă. ea, pe colegul ei de facultate, Nucu Alexandrescu, profesor de istorie la un liceu din oraş şi, în acelaşi timp, preparator — cu o jumătate de normă — la catedra unde era asistentă Magda. Toţi cei care luau cuvîntul pe marginea lucrării prezentate de mine se întreceau parcă în a-mi aduce laude. Cînd profesorul Secăreanu a ridicat mîna în semn că vrea să vorbească, în sală s-a făcut o linişte deplină. Ce a urmat? Secăreanu s-a dus la catedră, sprijinindu-se în cîrje, şi timp de zece minute, în rolul său de conducător ştiinţific al lucrării, a făcut o serie de observaţii critice, încheind cu elogii la adresa autorului, elogii care m-au făcut să roşesc. La sfîrşit, aplauzele nu mai conteneau, înainte de a se face din nou linişte deplină, l-am văzut pe necunoscutul cu ochelari din metal galben ridicîndu-se şi cerînd cuvîntul. Mai întîi şi-a şters lentilele ochelarilor, apoi şi-a rotit privirea peste cei din sală.

— Sînt profesorul Heinrich Schultz, de la Institutul de istorie din Viena, s-a prezentat el, vorbind în limba germană. Mă aflu în

ţara dumneavoastră de cîteva zile, ca turist. Aflînd, cu totul întîmplător, de lucrarea domnului Şerban, am ţinut să asist la susţinerea ei, deşi nu cunosc limba română. Graţie unui prieten, am consultat însă lucrarea şi îi cunosc conţinutul. Cu aprobarea autorului, aş dori ca această disertaţie să fie tipărită şi în Austria. În acest sens, voi lua legătura cu directorul Institutului unde lucrez.

Eram în al nouălea cer. Institutul din Viena era renumit în lumea întreagă. Aş minţi dacă aş spune că, în primul rînd, m-am gîndit la marea contribuţie pe care o aduceam la cunoaşterea istoriei patriei mele şi apoi la publicitatea care mi se făcea. Adevărul este că, în clipele acelea, mă gîndeam doar la mine. Bineînţeles, mi-am dat consimţămîntul. Profesorul Schultz a mulţumit, apoi a continuat:

— Ne-ar trebui, însă şi bibliografia folosită de domnul Şerban. Ştiu, este indicată la sfîrşitul lucrării. Am telefonat la Viena. Avem toate operele citate în bibliografie, mai puţin una: «Valea Arieşului» de H. Liebel.

Cartea la care se referea Schultz îmi fusese împrumutată de profesorul Secăreanu. Liebel trăise în secolul al XVIII-lea şi, ca arheolog al curţii imperiale austriece, făcuse unele cercetări pe valea Arieşului, îndeosebi la Lupşa, unde se bănuia că ar fi existat un tezaur dac. Dar Liebel scrisese mai degrabă un jurnal de expediţie decît o lucrare de valoare istorică. Bineînţeles, abandonase repede săpăturile, care se dovediseră infructuoase, motivînd că... „pe aceste meleaguri nu-i de trai ca străin, din cauza marii fierberi care dăinuie printre aceşti ţărani aprigi, care se numesc moţi şi care nu se supun nimănui”.

Eu folosisem lucrarea, doar ca material documentar, împrumutînd-o, cum am spus, de la profesorul Secăreanu.

Am aruncat o privire spre acesta.

— Cartea lui Liebel se află la mine, l-am auzit pe profesor spunînd, şi toate privirile s-au întors spre el. O pot pune la dispoziţia domnului Schultz oricînd. Dacă este de acord, îl voi aştepta mîine după-amiază, la ora 18, la mine acasă. Rog pe asistentul meu să-i dea adresa...

✯

A doua zi, dis-de-dimineaţă, am primit un telefon din partea profesorului Secăreanu. Eram la facultate.

— Nu mă simt tocmai bine, mi-a spus el la telefon. Dacă ai

timp, te-aş ruga să treci pe la mine, să discutăm planul lucrării de cercetări ştiinţifice pe care o vom face împreună.

— Pot veni chiar acum, am spus eu.

— Atunci, te aştept.

După ce am închis aparatul, m-am grăbit să ies în faţa facultăţii, să-mi iau maşina şi să încerc să ajung cît mai repede la profesorul Secăreanu.

Acesta locuia în Cotroceni, la etajul unei vile. Soţia îi murise. Gospodăria era condusă de nana Raveca, o ardeleancă în vîrstă, dar încă în putere. La parterul vilei locuia un şofer, care lucra la o ambasadă, un om voinic, cu părul alb, cu obrajii împînziţi de vinişoare roşii. Deşi mergeam des pe la profesorul meu, nu stătusem niciodată de vorbă cu el. Mă saluta, dînd din cap cu un uşor mormăit, iar eu îi răspundeam ca unei vechi cunoştinţe, din vedere, de care nu te leagă însă nici o amintire.

Cînd am intrat în curtea vilei, şoferul tocmai regla ceva la motorul maşinii, un turism verde-oliv, pe al cărui număr se vedeau, cu roşu, iniţialele. CD. Ca de obicei, omul a înclinat capul, mormăind ceva şi, fără să mai aştepte răspunsul meu, şi-a văzut de lucru.

Intrînd la profesorul Secăreanu, am fost întîmpinat de nana Raveca:

— Se simte cam rău, domn' profesor. Şi-i neliniştit de az'noapte, cînd ne-o călcat un hoţ.

— Cum? Ce spui?!

— Ie, ie, aşa-i cum zîc! Un hoţ s-a furişat pe jeamul de la bibliotecă şi o intrat înlontru. Da' n-o furat nimic, bag' samă...

În clipa aceea uşa de la biroul profesorului s-a deschis şi acesta şi-a făcut apariţia.

— Pariez că nana Raveca te-a şi pus în temă cu întîmplarea de astă-noapte! a spus el, zîmbind.

Cînd am rămas singur cu profesorul, acesta mi-a relatat pe îndelete totul. În cursul nopţii, cineva se căţărase pe geamul din spatele vilei, probabil pentru a ajunge în salonaş, unde profesorul avea o colecţie renumită de monezi vechi, unele de aur.

— Hoţul n-a cunoscut însă topografia locului, a glumit profesorul. A nimerit în bibliotecă, unde a bîjbîit prin rafturi, a doborît nişte cărţi şi... pe-aici ţi-e drumul! A dispărut, lăsîndu-şi zălog lanterna.

— Ce fel de lanternă?

— Obişnuită. Din acelea care se vînd la toate magazinele electrice sau de fierărie. Bateriile dinăuntru erau de fabricaţie românească.

— O aveţi aici?

— Nu. Ca orice corp delict, a luat drumul miliţiei, pentru că — hm! — am omis să-ţi spun că dis-de-dimineaţă am anunţat miliţia. S-au făcut imediat cercetări, a continuat profesorul. Toţi am ajuns la concluziile pe care ţi le-am spus mai înainte: că individul în cauză a avut ghinion, n-a nimerit la colecţia de monezi.

Spunînd acestea, s-a îndreptat spre geamul încăperii.

— Se văd urmele lăsate de hoţ pe zidul exterior. Ieri a plouat, şi în grădina vilei pămîntul a fost moale. Asta explică prezenţa urmelor.

M-am dus lîngă profesor şi am scos capul pe geamul bibliotecii, privind atent zidul.

— Miliţia a constatat că pantofii sînt de provenienţă străină. Ultimele modele din import.

— Dar dacă răufăcătorul urmărea altceva? am întrebat eu.

— Nu cred! a exclamat profesorul Secăreanu. În toată casa nu am alte obiecte de valoare decît monezile acelea. Le-am descoperit pe valea Teleajenului, la nişte săpături, la care a participat şi Nicolae Iorga, pe vremea cînd abia părăsisem băncile Universităţii. Dar să lăsăm astea! Treaba miliţiei e să descopere hoţii. Cît mă priveşte, am şi tras o concluzie: că nu-i bine să dormi cu geamurile deschise, chiar dacă e vară şi mori de căldură.

Drept, să spun, la început întîmplarea mă neliniştise, dar, văzînd calmul şi dezinteresul profesorului, am zîmbit.

— Mai bine să vorbim despre lucrarea dumitale, a reluat Secăreanu, după cîteva clipe de tăcere. Dacă domnul Schultz se ţine de cuvînt şi se va tipări lucrarea dumitale la Viena, înseamnă că ai un dram de noroc. Şi nu numai dumneata, ci şi şcoala românească de istoriografie.

— Profesorul Schultz urmează să vă facă o vizită azi după-amiază ia şase. Poate îmi îngăduiţi să vin şi eu...

— Chiar te rog!

— Vă mulţumesc!

— Deocamdată, înainte de a ne apuca de treburile noastre,

ia să-i pregătim cartea lui Liebel.

Zicînd acestea, profesorul s-a îndreptat spre bibliotecă, sprijinindu-se în cîrje. Ajuns aici, s-a dus spre măsuţa pe care, de obicei, strîngea cărţile consultate, înainte de a le aranja din nou în rafturi. Cartea lui Liebel fusese la mine şi i-o înapoiasem cu vreo două zile în urmă.

— Ei drăcie! l-am auzit exclamînd deodată. Nană Raveca!

Menajera şi-a făcut apariţia în uşa bibliotecii.

— Ai umblat dumneata aici, ieri sau alaltăieri? Ai băgat cumva vreo carte în raft?

— Apoi, eu, domnule dragă, nu! Că de cînd s-or încurat nişte cărţi acu’ trii ani, dnd m-aţi sfădit un picuţ, eu n-am mai pus mîna să bag cărţi în raft. Şterg pravu’ şi atît.

— Lipseşte o carte, a tunat profesorul.

— Nu cumva chiar...? am îndrăznit eu.

— Exact! «Valea Arieşului» de Liebel. Ţin bine minte: cînd mi-ai înapoiat-o alaltăieri, am pus-o aici, pe măsuţă. Şi-acum...

— Oare... hoţul de azi-noapte?

— Nu mai încape nici o îndoială! El a furat cartea! Profesorul s-a aşezat într-un fotoliu şi, cu toate că nu avea obiceiul să fumeze în bibliotecă, şi-a aprins o ţigară. Se vedea cît de colo că este nervos. După ce a tras cîteva fumuri, m-a îmbiat să iau loc.

— Întămplarea aceasta mă obligă să-ţi povestesc cum am ajuns posesorul acestei cărţi, a început el. Poate că ceea ce s-a petrecut azi-noapte are o legătură cu ceea ce-ţi voi istorisi. Da! Da! Sînt convins că hoţul a urmărit în mod expres să pună mîna pe cartea lui Liebel. Nu-mi dau însă seama în ce scop, ce vrea să facă cu ea.

Profesorul a tăcut cîteva clipe, apoi a reluat:

— Cartea în sine reprezintă o valoare doar pentru colecţionari. De ce? Fiindcă a fost scrisă de mînă, în două exemplare, cu un indigo sui-generis. Vechimea ei? O cunoşti: aproape trei sute de ani. Conţinutul lucrării îţi este, de asemenea, cunoscut: valoros din punct de vedere monografic şi fără prea multă importanţă din punct de vedere al cercetării ştiinţifico-istorice. Aşadar, ce-l putea determina pe cineva s-o fure? Doar dorinţa de a vedea-o printre cărţile din biblioteca lui? Mă îndoiesc.

Profesorul a tăcut, aşteptîndu-mi părerea.

— Dacă cel care a furat cartea este...? Dar nu! Nu! Un om de talia lui...! am exclamat eu.

— Te-ai gîndit la Schultz?

Roşisem. Mi-era ruşine numai la gîndul că-mi trecuse prin cap asemenea idee.

— Mda! Orice este posibil pe lumea asta. Iar noi, cei care cercetăm istoria, avem destule ciudăţenii. Am auzit colegi în Franţa, care îşi făceau colecţii particulare cu opere unice, achiziţionate uneori pe căi cam... ilicite. Ia stai puţin!

Pînă să răspund ceva, profesorul se şi afla lîngă telefon. A format un număr din două cifre şi a aşteptat.

— Rog Viena, l-am auzit cerînd operatoarei. Aici profesorul Barbu Secăreanu. Telefon 22.04.17. Mulţumesc! Aştept!

A închis telefonul şi s-a întors spre mine:

— Voi încerca să vorbesc cu dr. Kraus, directorul Institutului de istorie din Viena. Ghiceşti în ce scop?

Înţelegeam foarte bine. Dacă cel care se recomandase drept profesorul Schultz era... un impostor?

N-am mers cu gîndul mai departe. M-ar fi durut nespus de mult ca Schultz să nu fie recunoscut la Viena, la Institutul de istorie. Însemna că tot ceea ce spusese acolo, în sală, fusese o minciună. Asta m-ar fi durut cel mai mult. Pentru a scăpa de asemenea gînduri, am cerut profesorului Secăreanu să continue să-mi relateze întîmplarea datorită căreia ajunsese posesorul unei cărţi atît de rare.

— Hm! Să aibă furtul de azi-noapte vreo legătură cu prietenul meu Günther?

ît auzeam pentru prima oară rostind acest nume. Cine era oare acest Günther? Ghicind pesemne întrebarea care-mi stătea pe limbă, profesorul a continuat:

— Günther mi-a fost unul dintre cei mai buni prieteni. Lucra la ambasada germană. Imediat după 23 August 1944 a dispărut însă şi, de atunci, nu mai ştiu nimic de el. Cum am ajuns în posesia cărţii? Simplă întîmplare: într-o zi, pe cînd mă aflam în vizită la Günther, am văzut-o şi i-am cerut-o. M-a tot amînat sub diferite pretexte. Asta m-a intrigat. Tocmai de aceea am insistat. Într-o bună zi a cedat.

— Ţi-o voi da doar pentru douăzeci şi patru de ore, mi-a zis el.

— De ce numai atît? l-am întrebat.

— Pentru că am mereu de lucru şi mă folosesc de ea.

— Bine, dar tu nu eşti istoric! La ce-ţi foloseşte? Ce lucrare întocmeşti?

— Îţi voi spune cînd totul va fi gata, mi-a răspuns el. Nu mai fi atît de curios.

Günther nu mi-a dat, însă, cartea în ziua aceea, ci mult mai tîrziu, în nişte împrejurări excepţionale.

Ajungînd cu povestirea aici, profesorul Secăreanu s-a oprit şi şi-a mai aprins o ţigară.

— La două-trei zile după 23 August am aflat că Günther fusese luat de hitleriştii care se retrăgeau spre Ploieşti. Mai tîrziu. cam peste o săptămină, m-a vizitat un necunoscut, care mi-a înmînat un pachet, „Domnul Günther, mi-a spus acesta, vă trimite cartea promisă şi vă roagă să o păstraţi şi să n-o daţi nimănui decît dacă vă aduce o scrisoare de la dînsul. Cartea, a spus domnul Günther, valorează o comoară.”

Ei bine, o asemenea scrisoare n-am primit nici pînă azi. Şi au trecut destui ani. Încă un motiv să cred că Günther a fost omorît de fascişti. Părinţii lui au trăit pînă anul trecut.

— Din asta trebuie să înţeleg că Günther era...

— Era cetăţean român. Născut lîngă Sibiu. A fost profesor la un liceu din Bucureşti. Un matematician desăvîrşit. Fusese mobilizat şi forţat să lucreze la ambasada germană. Lucra la o secţie de informaţii. Trebuie să ştii că Günther era un mare pasionat al rebusurilor, al cifrurilor. O pasiune din tinereţe. Cu puţin înainte de începerea războiului experimenta o maşină electronică de tradus din română în engleză. Ştia foarte bine engleza, rusa... De fapt, la ambasada germană a lucrat doar vreo cîteva luni.

Abia rostise aceste cuvinte, că telefonul a sunat. Profesorul Secăreanu a ridicat receptorul, cerînd legătura cu Institutul de istorie din Viena, apoi pe profesorul Kraus, directorul Institutului. I-a răspuns secretara acestuia.

— Domnul Kraus a plecat din oraş? Da? Mulţumesc, domnişoară! Voiam să ştiu dacă are un colaborator, un profesor cu numele Schultz. Da? Aveţi trei cu acest nume? Mulţumesc! Nu vă supăraţi! Aş putea obţine legătura cu biblioteca dumneavoastră? Da? Aştept. Mulţumesc.

„Ce vrea? De ce a cerut să vorbească cu biblioteca Institutului?” m-am întrebat eu.

— Alo! Da! Biblioteca? Aici profesorul Secăreanu! Da, din România. Cine? Frau Schöb? Sărut mîna! Da, e un veac de cînd nu ne-am văzut. Mai bine-zis, un sfert de veac. De ce-am telefonat? Doresc să vă întreb dacă la dumneavoastră există cartea «Valea Arieşului» de Liebel... Cum? A existat şi a dispărut?! Nu înţeleg! Cazul a făcut un pic de vîlvă? Dispărută din biblioteca Institutului? Acum o lună? Ciudat! Mulţumesc mult, frau Schob. Ce aţi spus? Soţul dumneavoastră va veni în România? La mare... În vacanţă? Bineînţeles... un telefon...

Lăsînd receptorul în furcă, profesorul Secăreanu s-a întors spre mine.

— Intrăm în plin mister! a glumit el, deşi pe chipul lui se întipăriseră cute de îngrijorare. O fi, într-adevăr, Schultz unul dintre colaboratorii lui Kraus, care are trei asistenţi cu acest nume? Acum o lună s-a întîmplat însă ceva foarte straniu. A dispărut primul exemplar al cărţii lui Liebel. A fost furat din biblioteca Institutului. Iar azi-noapte, poftim, a dispărut şi cel de-al doilea. În două oraşe, la peste o mie şi ceva de kilometri distanţă, se fură, la interval de o lună, o carte care nu există decît în două exemplare! Nu-i aşa că totul începe să devină ciudat? Cine le-a furat? Şi mai ales, ce legătură este între cele două furturi — dacă o fi vreo legătură?

Întîmplarea începuse să mă pasioneze. Neavînd însă elemente suficiente, făceam fel de fel de supoziţii.

— Cineva a urmărit înadins să între în posesia celor două exemplare ale acestei cărţi rare. De ce? E drept: Günther, prietenul dumneavoastră, a spus că ea reprezintă o comoară. Ce fel de comoară? La propriu, sau la figurat? am început eu să dau glas întrebărilor care mă frămîntau. Profesorul Secăreanu mă privea dus pe gînduri.

— Iată-te şi... detectiv, dragul meu, a spus el într-un tîrziu. Eu zic să aşteptăm vizita domnului Schultz. Poate că va aduce o clarificare. În orice caz, voi anunţa miliţia, pe cei care au făcut cercetările azi-dimineaţă. Coincidenţa aceasta este, oricum, destul de stranie.

☆

Profesorul Schultz, de la Institutul de istorie din Viena, şi-a făcut apariţia la ora la care îl aşteptam. Aflînd că lucrarea lui Liebel dispăruse în cursul nopţii, furată din biblioteca profesorului Secăreanu, Schultz a exclamat surprins:

— Hm! Păcat! Poate că, totuşi, o avem noi la Viena, s-a consolat el, dînd nedumerit din cap. Poate că bibliotecara, cu care am vorbit la telefon acum cîteva zile, n-a căutat cu atenţie, zorită să-mi dea un răspuns.

Mă aşteptam ca profesorul Secăreanu să-i relateze ceva în legătură cu convorbirea cu Viena şi că frau Schöb, bibliotecara Institutului, îi comunicase despre furtul celui de-al doilea exemplar. Dar Secăreanu a tăcut. Schultz şi-a scos ochelarii cu ramă groasă, galbenă, i-a şters, apoi s-a ridicat cu gîndul să-şi ia rămas bun.

— Cînd aş putea avea un exemplar din lucrarea dumneavoastră? mi s-a adresat el zîmbind politicos.

— în cîteva zile, am răspuns.

— Locuiesc la hotelul „Modern”, Camera 118. Dacă sînteţi de acord... să-mi daţi un telefon... sau mai bine, să-mi spuneţi telefonul dumneavoastră...

Zicind acestea, a scos un carneţel şi a deschis la litera S, apoi la grupul ...Sch”, care, în germană, se citeşte „ş”.

— Şerban Adrian — 13.95.70, am spus eu, privind cu atenţie, ca Schultz să-şi noteze corect totul.

În cele din urmă şi-a luat la revedere şi a plecat.

— De ce nu i-aţi spus că aţi vorbit cu Viena? am întrebat eu după plecarea străinului.

— Ce rost avea? Să creadă că ne-am îndoit, fie şi numai pentru o clipă, de buna lui credinţă? Schultz va pleca acasă peste o săptămînă-două şi va afla acolo despre cel de-al doilea furt. Ce-i folosea dacă afla de pe acum?

Logica profesorului era în afară de orice critică.

Într-adevăr, ce i-ar fi folosit lui Schultz să afle că, de la Viena. s-a furat şi cel de-al doilea exemplar al acestei cărţi rare? Să-şi facă sînge rău că nu are bibliografia completă?

— După cum se vede, venirea lui Schultz nu a adus nici o clarificare în problema care ne interesează, l-am auzit. Într-un tîrziu, pe profesor.

— Într-adevăr, nici o clarificare, am repetat eu ca un ecou.

Nana Raveca a intrat cu o tavă pe care se aflau trei ceşcuţe de cafea.

— Io am făcut trii cafele. Da’ dacă domnul ăla s-o grăbit să plece...

Am băut cafeaua şi am început să discutăm planul lucrării

de cercetări ştiinţifice, dar se vedea cît de colo că gîndul nostru era la un singur lucru. Ne preocupa în cel mai înalt grad misterul dispariţiei celor două exemplare ale cărţii lui Liebel. Ridicîndu-mă să plec, l-am auzit pe profesor murmurînd:

— Oricum. Îi voi anunţa pe cei care au făcut cercetări azi-dimineaţă. Poate vor încerca ei să dezlege această... enigmă. Pentru că, la urma-urmei, coincidenţa este stranie... da, stranie.

La ieşirea din casa profesorului Secăreanu m-am oprit. Plouase puţin şi pe scări se vedeau urmele pantofilor lui Schultz.

Ei bine, aceste urme semănau cu cele de pe zidul vilei, lăsate de hoţul care-l escaladase, intrînd pe fereastră. Îîn curtea vilei m-am încrucişat cu şoferul care locuia la parter. M-a salutat mormăind, potrivit obiceiului. Nu ştiu ce m-a îndemnat să privesc în jos. Şoferul avea nişte pantofi cu botul ascuţit, model opincuţă.

Se vede treaba că începusem să mă prind serios în horă, de vreme ce îi suspectam pe toţi din jur.

„Hm! Schultz poartă pantofi ca ai hoţului”... am remarcat eu şi gîndul acesta a început, să mă obsedeze.

GLUME CAM PIPĂRATE

Ajungînd acasă şi încercînd să fac ordine printre notiţele mele luate pe vremea cînd îmi întocmeam lucrarea de doctorat am avut o surpriză: sub maldărul de hîrtii volante şi diferite caiete de note am descoperit cîteva file stinghere din lucrarea lui Liebel — «Valea Arieşului».

„Cum au ajuns aici? m-am întrebat.

Ce-i drept, cînd înapoiasem cartea profesorului Secăreanu nu controlasem dacă aceasta avea toate filele. Fiind vechi, unele fascicule ale cărţii erau desprinse. Pesemne că un asemenea fascicul se rătăcise mai de mult printre notiţele mele.

Primul meu gînd a fost să dau un telefon profesorului meu. M-am răzgîndit însă. M-am temut, oare, să nu fiu acuzat de neglijenţă pentru că îi înapoiasem cartea fără aceste file? Poate. „La urma urmei, mi-am zis, cartea lui Liebel a dispărut. Ce rost are să mai fac vîlvă, spunînd că am găsit aceste file rătăcite?”

Gîndind astfel, m-am aşezat la masa de lucru şi am început să răsfoiesc distrat filele prinse cu aţă putrezită de vreme. Deodată, m-am oprit, Pe una din ele am zărit nişte cifre scrise cu creionul. Totul semăna cu o formulă matematică.

O inecuaţie:

$P \pm 15 \geq R \pm 3$

Nu ştiu ce m-a determinat să-mi amintesc, imediat, de preocupările lui Günther, de predilecţia lui pentru codificări. Privind inecuaţia, am dat din cap a nedumerire. La ce-ar fi putut folosi o asemenea formulă atît de simplă? Cînd mă gîndeam la mesaje cifrate, totdeauna îmi imaginam formule-cheie întortocheate, complicate. În cele din urmă am ajuns la concluzia că formula aceea de pe fila cu pricina nu avea nici o importanţă şi că, probabil, profesorul Günther o scrisese aşa, într-o joacă. Tot într-o joacă am şters cu o gumă totul şi am înlocuit cifrele cu altele. De ce am procedat astfel, nu pot să răspund nici azi, după atîta amar de vreme. Poate dorinţa de a face ceva ca-n filmele poliţiste pe care le văzusem? Poate sentimentul că începusem să trăiesc întîmplări ieşite din comun şi că, deci, şi eu trebuia să fac ceva mai aparte? Cert este faptul că mi-am notat formula iniţială într-un carneţel, pe care-l purtam mereu asupra mea. Aveam de gînd să-i arăt formula profesorului Secăreanu. De teamă însă că acesta va rîde de

ideile năstruşnice care-mi treceau prin cap — de la o vreme, în toate nimicurile vedeam cine ştie ce maşinaţii — ei bine, am renunţat. Ba, mai mult. Pentru a mă feri pe cît posibil de ridicol, am hotărit să acţionez de acum încolo singur, fără a mai face apel la nimeni.

„În fond, nimeni nu s-a născut detectiv, îmi ziceam, aşa că pot foarte bine s-o iau pe urmele eroului lui Conan Doyle. Mai ales că nu-i vorba de cine ştie ce mare lucru. Probabil că Schultz sau vreun alt colecţionar într-o doagă — şi sînt destui de ăştia pe lume — a vrut să pună mîna pe ambele exemplare ale lui Liebel. Mai devreme sau mai tîrziu, făptaşul va fi descoperit şi cu asta, basta! Afacerea se va încheia.”

Cît de mult greşeam, judecînd lucrurile atît de simplu! Întîmplările pe care le-am trăit după aceea aveau să-mi demonstreze cu prisosinţă că greşisem.

✭

Hotărîrea mea de a face unele cercetări de unul singur avea să ţină doar cîteva ceasuri. Întîlnind-o pe Magda Fluieraş, tînăra asistentă a profesorului Negreanu, am renunţat la această idee.

Magda absolvise facultatea cu un an în urmă. Datorită pregătirii ei excepţionale, fusese oprită la catedră. După cîteva luni fusese trimisă la Viena pentru a tria o serie de documente privitoare la istoria românilor din Ardeal, documente puse la dispoziţie de Arhiva de stat a Austriei.

N-aş fi cinstit faţă de cititor dacă n-aş spune, de la bun început, că Magda nu-mi era indiferentă. Năltuţă, suplă, blondă, cu ochi negri, tînăra asistentă avea toate calităţile pentru a fi plăcută. O cunoşteam încă din primul an de facultate, de la cursul pe care-l ţineam eu. Prietenia noastră începuse însă abia după ce fata rămăsese la catedră. Era o colegă deosebit de săritoare, muncea mult şi avea o putere ireproşabilă, în ciuda faptului că era veşnic asaltată de admiratori. De fel de prin părţile Bradului, Magda păstra încă ceva din temperamentul moţilor: Vorbea rar, îndura cu stoicism totul — ştiam de la unul din colegi că părinţii Magdei muriseră şi că ea fusese crescută de o mătuşă săracă — şi, după cîte îmi dădeam seama, nu-şi îngăduia decît arareori clipe de relaxare. Mereu preocupată, îşi petrecea cea mai mare parte a timpului la bibliotecă, studiind, lucrînd.

— Astăzi nu arătaţi prea bine, m-a întîmpinat Magda în ziua aceea, cînd am venit la facultate. Oboseală? Necazuri?

În tremurul glasului ei am simţit mai degrabă îngrijorare, decît curiozitate. Poate că tocmai acest lucru m-a făcut să-i destăinui ceea ce mă preocupa. Cu alte cuvinte, am renunţat la hotărîrea de a întreprinde cercetări de unul singur şi i-am povestit Magdei totul: despre dispariţia cărţii, despre filele rătăcite la mine, cît şi bănuielile pe care le aveam. Nu i-am vorbit însă nimic despre formula aceea găsită pe una din file. Socoteam că tot ceea ce făcusem era pur şi simplu o joacă, sau, poate, o exagerare, care mă ducea în pragul ridicolului.

— Ciudat, a spus ea, cînd am ajuns la capătul destăinuirilor. Coincidenţa aceasta dă, într-adevăr, de gîndit. Mai ales că...

Am privit-o atent, aşteptînd să urmeze.

— Mai ales că, a continuat ea, ştiţi... pe cînd mă aflam la Viena am colaborat şi cu Institutul al cărui director este profesorul Kraus. Ce-i drept, colaborarea noastră n-a fost atît de strînsă, încît să-i cunosc toţi colaboratorii. N-am auzit de un profesor Schultz şi nici nu l-am cunoscut pe acest domn înainte de a-l vedea acolo, în aula facultăţii, cînd v-aţi susţinut disertaţia... Credeţi că el ar fi putut să...? Am clătinat din cap a negaţie.

— Acum îmi amintesc — a continuat Magda. Într-o zi, să tot fie o lună şi ceva de atunci, am aflat că din biblioteca Institutului dispăruse cartea «Valea Arieşului» de un oarecare Liebel. S-au făcut cercetări, dar hoţul n-a putut fi descoperit. Cînd am auzit că opera lui Liebel există doar în două exemplare, mi-am amintit că cel de-al doilea exemplar se află în Bucureşti... Vă auzisem că-l folosiţi ca bibliografie pentru lucrarea dumneavoastră. Le-am şi spus celor de acolo acest lucru. Mă gîndesc... Oare faptul că le-am spus asta n-a contribuit... Vreau să zic... nu cumva hoţul a aflat de la mine unde se află al doilea exemplar?

— Nu-ţi face probleme, Magda! i-am spus eu. Făptaşul a aflat abia cînd mi-am susţinut lucrarea de doctorat unde se află cartea cu pricina! Şi, drept urmare, s-a dus şi a luat-o. Cum-necum a luat-o.

— Tare mă tem că vă pierdem din tagma profesorilor! a glumit fata. Parcă văd că deveniţi detectiv şi inauguraţi un film serial pentru televiziune.

Am privit-o rece, crezînd că mă ia peste picior. Dar Magda

avea privirea înrourată de un zîmbet cald.

— Cel mai bun lucru ar fi, a continuat ea, să predaţi filele rătăcite profesorului Secăreanu.

I-am ascultat sfatul. Profesorul le-a primit, fără să-mi facă nici un reproş — deşi mă temusem — le-a răsfoit ca pe nişte file lipsite de orice importanţă, apoi, în şedinţa de catedră, de faţă cu toţi, mi le-a înapoiat.

— Păstrează-le, tinere! a spus el. Poate că la dumneata vor fi mai în siguranţă. Acum cred că toată lumea ştie că din biblioteca mea s-a furat o carte rară. Ei bine...

Cu calmul care-l caracterizează, Secăreanu a povestit celor prezenţi toată întîmplarea. Bineînţeles, s-a ferit să spună cum de ajunsese posesorul unei cărţi atît de preţioase şi de ce n-o dăduse la bibliotecă. Ce rost mai avea să înşire toată povestea cu Günther?

— V-am povestit despre furtul cărţii pentru a se cunoaşte exact faptele. Nu-mi place fabulaţia decît în materie de... istorie, a glumit el, şi n-aş vrea să se povestească pe seama mea cine ştie ce lucruri fantastice.

În tot ce spusese profesorul Secăreanu nu arătase însă nimic despre convorbirea avută cu Viena, nici despre dispariţia exemplarului aflat acolo. Dintre cei prezenţi, doar Alexandrescu, coleg de facultate cu Magda, ar fi putut face vreo legătură între cele două dispariţii, deoarece şi el făcuse parte din delegaţia care se deplasase să lucreze la Arhiva de stat a Austriei şi, pesemne, la fel ca Magda, auzise acolo despre dispariţia cărţii cu pricina. Dar Nucu Alexandrescu era cu gîndurile în altă parte. Am avut chiar impresia că nici nu auzise cele relatate de profesor. Nucu nu avea ochi decît pentru Magda. Înalt, atletic, bronzat de soare, cu o faţă expresivă, Nucu trecea drept un tînăr agreabil, ba chiar frumos, aşa că era explicabilă trecerea de care se bucura printre femei. Îl îndîrjea însă rezistenţa unei singure fete, care nu-i băga în seamă nici atenţiile cu care o în-conjura, nici figura lui de om suferind, pentru că adevărul este că Nucu suferea că sentimentele lui nu erau împărtăşite. Pentru tînăra asistentă Magda Fluieraş, Nucu era doar coleg, atît. Nici măcar prieten. Cel puţin aşa ştiam noi.

Ieşind de la şedinţa de catedră, Alexandrescu s-a apropiat de Magda şi i-a şoptit ceva. Fata a zîmbit şi, cu un gest cochet, şi-a aranjat o buclă care-i căzuse pe frunte. Această notă de

oarecare... intimitate m-a cam deranjat. Dar, convins că Magda i-a zîmbit doar din politeţe, am alungat orice bănuială care mi-ar fi întunecat gîndurile.

✯

În după-amiaza zilei eram hotărît să mă ocup de unele probleme aşa-zis administrative: să-mi pun ordine în lucrări, să-mi duc la curăţat o pereche de pantaloni, să plătesc chiria şi lumina, iar spre seară să stau tihnit în fotoliu şi să citesc sau să privesc la televizor.

Locuiam într-un fel de vilă, în Floreasca, împreună cu un inginer geolog, Tiberiu Rădulescu. Acesta era mai tot timpul pe drumuri. Avea doi copii gemeni, ambii studenţi la Politehnica din Timişoara, de unde-i era, de altfel, şi soţia. Pe timpul verii, casa era, de regulă, pustie: copiii cu mama se duceau la Timişoara, iar inginerul colinda cine ştie ce munţi, căutînd zăcăminte de metale neferoase.

Isprăvisem toate treburile pe care mi le planificasem, şi, revenit acasă, tocmai mă aşezasem în fotoliu pentru a privi la televizor un meci de fotbal în nocturnă, cînd am auzit telefonul sunînd. Am ridicat receptorul şi nu mi-a fost greu să recunosc, în aparat, glasul Magdei.

— Bună seara! Vă rog să mă iertaţi că vă deranjez, dar s-a întîmplat ceva... ceva în legătură cu ceea ce mi-aţi spus de dimineaţă.

— Te ascult, am spus eu, oarecum emoţionat. Era pentru prima oară că Magda îmi telefona,

— Nu! Nu pot să vă spun la telefon. E ceva mai complicat. Dacă aţi vrea să veniţi la facultate... ar fi mai bine...

În mai puţin de douăzeci de minute mă aflam în holul facultăţii. Magda mă aştepta. Mi-am dat imediat seama că se petrecuse ceva deosebit.

— Iată ce am găsit în buzunarul pardesiului, a spus ea, şi mi-a întins o hîrtiuţă de mărimea unei cărţi de vizită.

— Unde ai găsit acest bileţel? am întrebat eu, cu justificată curiozitate.

— În pardesiu. Cred că mi l-a strecurat cineva în buzunar, în timp ce veneam spre facultate. Din cauza meciului de fotbal, în autobuz era o aglomeraţie de nedescris.

— A, da! am aprobat eu, amintindu-mi că la televizor se transmitea un asemenea meci. Şi cînd ai dat de el?

— Să vedeţi: am venit la facultate pe la ora 6. Mi-am dezbrăcat pardesiul, apoi m-am dus în amfiteatru, unde am dat o consultaţie cîtorva studenţi restanţieri. Pe la ora şapte şi jumătate am revenit la catedră, mi-am îmbrăcat perdesiul şi am vrut să plec. În buzunar am dat peste acest bileţel. Primul meu gînd a fost să vă telefonez, deoarece dumneavoastră, desigur, eraţi „cel interesat”.

— Nu era nimeni la catedră?

— Nu. De aceea, la plecarea din amfiteatru am încuiat uşa. Deci aici n-a avut cine să între şi să-mi strecoare acest bileţel în buzunar.

Am mai privit o dată bucăţica de hîrtie, citind şi recitind textul format din cîteva litere decupate din ziar.

— Eu aş zice să mergem pe strada Avrig. M-aş fi dus singură, dar mi-era teamă. Şi-apoi scrie: „Anunţă-l pe cel interesat!” De aceea v-am rugat să veniţi aici. Poate vreţi să mă însoţiţi. Ce spuneţi?

Am fost de acord. Venisem cu maşina mea, aşa că peste douăzeci de minute defilam prin faţa caselor de pe strada Avrig, încercînd să desluşim prin întuneric unde se afla clădirea cu numărul 205. Strada s-a sfîrşit însă la numărul 191.

— Eram sigur! am exclamat eu.

— Ce vreţi să spuneţi?! a întrebat Magda, învăluindu-mă în privirea ochilor ei negri, catifelaţi.

Am zîmbit şi — cu un gest îndrăzneţ, de care nu mă credeam capabil pînă atunci — mi-am trecut mîna peste părul ei blond, ca o mîngîiere. Vrînd să dau gestului meu puţin cam deplasat o altă interpretare, m-am grăbit să răspund:

— Eşti încă un copil, Magda! Cînd mi-ai arătat bileţelul, am şi bănuit că eşti chemată la o adresă falsă. Aşa se întîmplă în cele mai multe romane poliţiste. Bandiţii trimit asemenea mesaje fie pentru a atrage pe cineva în cursă — ceea ce nu e cazul acum — fie pentru a-l îndepărta de un loc anume, pentru a-l scoate din casă, ca în lipsa lui să poată...

N-am mai continuat. Am întors maşina cu o repeziciune uluitoare şi am gonit nebuneşte spre casă. Uitasem că lîngă mine se afla Magda, că-i datoram o explicaţie pentru comportarea mea bizară, dar numai la asta nu-mi stătea atunci capul! Ajuns în dreptul locuinţei mele, am coborît, fără să spun nimic, şi am dat buzna pe scări. Era un întuneric de nepătruns,

dar — cunoscînd topografia vilei unde stăteam — m-am descurcat cu uşurinţa. În cîteva secunde am fost la uşa apartamentului în care locuiam. Am scos cheia şi am introdus-o în broască. Spre surprinderea mea, mi-am dat seama că uşa nu era încuiată. Am apăsat pe clanţă şi am intrat.

În clipa următoare am simţit o lovituri puternică în creştetul capului şi mi-am pierdut cunoştinţa.

✯

Cînd mi-am revenit, în cameră era lumină. Magda stătea pe marginea patului în care zăceam şi-mi freca tîmplele cu o batistă înmuiată în apă rece. Lîngă ea, în picioare, se afla vecinul meu de apartament, inginerul Rădulescu, un om de vreo cincizeci de ani. cu tîmplele cărunte, bronzat de soarele munţilor pe care-i cutreiera ca geolog.

— Ce s-a întîmplat? am îngăimat eu, de îndată ce am putut să vorbesc.

— Păi să ne spui dumneata, domnule Şerban, ce s-a întîmplat! Vii cu maşina valvîrtej, cobori fără să spui ceva domnişoarei, alergi ca un apucat pe scări, dispari fără să mai dai vreun semn de viată. Dînsa a aşteptat cît a aşteptat, apoi a îndrăznit să vină încoace, speriată că ţi s-a întimplat ceva. Care-i necazul? Te-ai împiedicat şi ai căzut ca un copil, care abia învaţă să meargă? Noroc că eu tocmai veneam spre casă şi de îndată ce domnişoara a strigat după ajutor, m-am şi înfiinţat.

— Cum vă simţiţi? mi s-a adresat Magda, rămînînd încă pe pat, în postura de infirmieră şi continuind să-mi fricţioneze tîmplele.

— Bine! Destul de bine, am răspuns eu.

— Dacă-i aşa, eu vă las, a urmat inginerul şi discret, s-a retras.

— Ştii ce te rog, Magda? am spus eu după plecarea vecinului. Uită-te pe masa mea de lucru! Vezi dacă filele acelea rătăcite din cartea lui Liebel mai sînt acolo...

Fata s-a ridicat şi s-a îndreptat spre masă. Peste cîteva clipe am auzit-o căutînd.

— Nu le găsesc. Nu sînt... A, ba da! Iată-le! Erau sub nişte cărţi.

— Atunci e bine! Credeam... mi-era teamă să nu fi dispărut. Acum... desigur... trebuie să-ţi dau o explicaţie şi să-mi cer scuze pentru purtarea mea. Ştii, acolo, pe strada Avrig, am avut

o bănuială cumplită: că cineva ţi-a strecurat bileţelul acela în buzunar cu adresa fictivă, pentru că ştia că n-o să te duci singură la adresa indicată, fiindu-ţi frică poate, şi că o să mă chemi şi pe mine. care sînt direct interesat în găsirea cărţii cu pricina. Scopul bileţelului era să mă îndepărteze de casă, pentru ca cineva să poată fura şi restul de file din cartea lui Liebel, file despre care toată lumea ştie, de la şedinţa de catedră de azi, că se aflau la mine, încredinţate de către profesorul Secăreanu. Se vede treaba însă că m-am înşelat. N-a fost nimeni la mine. Altfel, filele ar fi dispărut. Am dat fuga pe scări şi, în graţia mea, m-am împiedicat şi am căzut ca un copil, vorba vecinului meu. Filele sînt la locul lor. Hm! Încep să cred că prea complic lucrurile şi fac din ţîntar armăsar. Cred că sînt ridicol, dorind să fac pe detectivul. Ştii, dacă aş fi mai tînăr, aş zice că totul se datorează poveştilor pe care le citesc în colecţiile „Aventura”, sau „Clubul temerarilor”. Dar eu am trecut de vîrsta cînd asemenea cărţi mi-ar fi putut aprinde imaginaţia…

Magda a zîmbit şi, cu un gest cît se poate de firesc, m-a mîngîiat pe frunte.

— Magda, aş vrea să te rog ceva: să-mi faci o cafea tare. Găseşti totul acolo, am arătat eu cu mîna spre uşa care dă în bucătărie.

De îndată ce am auzit-o trebăluind la aragaz, m-am săltat şi am încercat să privesc în jur. Toate păreau la locul lor, aşa cum le lăsasem. Geamul care da spre curte era deschis. Deoarece la plecare îl închisesem, mi-am dat seama că cel care mă atacase fugise pe fereastră. Deşi mai eram încă puţin ameţit de lovitura primită, m-am ridicat şi m-am îndreptat spre geam. Prudent, n-am atins nici pervazul, nici drugul închizător, ca nu cumva să şterg posibilele amprente lăsate de intrus. Aplecîndu-mă în afară, am încercat să străpung întunericul cu privirea, dar n-am desluşit nimic. M-am întors la pat şi m-am lungit. Magda mi-a adus cafeaua şi s-a retras din nou în bucătărie. În timp ce sorbeam lichidul amărui, eram preocupat de o singură întrebare: „Cine intrase în casa mea şi în ce scop, din moment ce nu furase filele din cartea lui Liebel!?”

Într-un tîrziu, văzînd că Magda întîrzie în bucătărie, m-am ridicat şi m-am dus să văd ce face. În uşă m-am oprit. O căldură neobişnuită mi-a inundat inima: ca o veritabilă gospodină, fata punea ordine în bucătăria mea de burlac. Surprinsă, a roşit

toată.

— Era puţină dezordine, a murmurat ea a scuză.

— Cred că-i puţin zis, am încercat eu să glumesc. Lasă, mîine trebuie să vină femeia la curăţenie.

Dar Magda n-a vrut să părăsească bucătăria pînă n-a văzut-o curată şi toate vasele puse în ordine.

— Totdeauna mi-am închipuit camera dumneavoastră astfel, a spus ea revenind, în sfîrşit, lîngă patul în care zăceam. Şi nu ştiu de ce, dar totdeauna mi-am dorit să pot pătrunde o dată şi o dată aici. Încă de pe cînd eram studentă şi colegele mele povesteau atîtea despre dumneavoastră.

— Despre mine?! Ce anume povesteau?

— Că sînteţi preocupat numai de carţile dumneavoastră... că nu vedeţi pe nimeni cînd predaţi, mai ales pe ele, care se găteau cu ore întregi înainte de a asista la curs, pentru a fi frumoase şi luate în seamă de dumneavoastră. Dădeau, zău aşa, un adevărat război pentru a ocupa primele locuri în amfiteatru, doar-doar vor intra în raza vizuală a lectorului Şerban. Dar acesta, pas’ să le bage în seamă!

— Oare?

— Eraţi atît de absent la tot ce se petrecea în jur! Păreaţi închis, aspru, distant. Pînă începeaţi să predaţi.

Atunci deveneaţi cu totul altul. Vă admiram şi uitam că nu ne luaţi în seamă, că nu ne remarcaţi.

— Dar nu e adevărat! Am reţinut totdeauna figurile studenţilor mei! am exclamat eu.

— Le reţineaţi aşa, ca un aparat fotografic, impersonal...

Zăceam întins pe pat, cu faţa în sus şi priveam tavanul. Vorbele Magdei mă tulburaseră. Aş fi ascultat-o mereu, mereu. Dacă ar fi ştiut! Dacă ar fi ştiut că totuşi dintre toate studentele care-mi audiaseră cursul, remarcasem una şi încă nu la modul „impersonal”, ca un aparat fotografic! Iar aceasta se afla acum lîngă mine, privindu-mă cu ochii ei mari, negri, catifelaţi, ca un copil curios, care a pătruns într-un sanctuar unde nu-i era îngăduit şi descoperise o lume, pe care altă dată şi-o imaginase doar.

— La ce vă gîndiţi? m-a întrebat ea, deodată.

— Ştii ce, Magda? Doresc atît de mult ceva... atît de mult! Dar mi-e greu să-ţi cer.

— Spuneţi-mi! Vă rog să-mi spuneţi!

— Mi-ai fost studentă. Acum eşti colegă cu mine. La aceeaşi catedră. Tocmai de aceea aş vrea... te-aş ruga să renunţi la tonul acesta oficial cu care îmi vorbeşti. Lasă toate formulele de politeţe care ridică parcă între noi nişte munţi de gheaţă. Spune-mi pur şi simplu Adrian. Bine?

Magda se roşise. Ochii ei negri, catifelaţi, contrastau şi mai puternic cu părul blond-auriu.

— Gîndeşte-te că atunci cînd eu voi avea o sută de ani, iar tu nouăzeci şi trei, nimeni nu va mai remarca diferenţa de vîrstă dintre noi. Vom fi la fel de albiţi de ani, am glumit eu. Hai, spune-mi pe nume! Ţi-e greu?

Fata respira anevoie. În cele din urmă a şoptit, abia auzit:

— Da, mi-e greu! E atît de neaşteptat...

— Totdeauna vine o vreme cînd ne coborîm idolii de pe socluri, am zis eu, încercînd s-o dau pe glumă. E timpul să mă cobori din înălţimile unde m-ai ridicat. Sînt ca toţi ceilalţi. Nici mai bun, nici mai rău. Poate un pic prea romantic. Oamenii de pe la voi, din Ţara moţilor, sînt aspri, ştiu. Iar tu te asemeni lor. Viaţa te-a înăsprit şi mai mult. De aceea îţi place ca între tine şi ceilalţi să existe anumite bariere. Iar formulele de politeţe sînt cele mai puternice, deşi aparent cele mai fragile dintre toate barierele.

— Totul e atît de neaşteptat...

I-am luat mîna şi i-am sărutat-o în tăcere. O înţelegeam atît de bine! Deodată a sunat telefonul.

— Domnul Şerban? am auzit în receptor. Aici miliţianul, sectoristul de serviciu. Maşina dumneavoastră se află în stradă cu uşa deschisa. Dumneavoastră aţi lăsat-o aşa?

— Ai lăsat uşa deschisă la maşina? am întrebat-o eu. Mi-a telefonat sectoristul de serviciu că...

— Am închis, în mod sigur, toate uşile!

Deşi nu mă simţeam prea bine, m-am ridicat în capul oaselor şi m-am îndreptat spre uşă. Ajuns în curtea vilei, am putut privi în stradă. Maşina se afla acolo şi avea toate uşile închise.

— Ce glumă o mai fi şi asta? m-am întrebat cu glas tare,

— Cine poate şti? am auzit glasul Magdei. Poate că e o glumă, sau poate că acest telefon a avut alt scop.

— Aş da oricît să aflu cine a telefonat! am spus eu cu năduf.

— Poate cineva care a vrut să ştie dacă sînteţi acasă...

„Şi probabil dacă lovitura pe care mi-a administrat-o în creştetul capului m-a dat sau nu gata. Şi, de asemenea, dacă sînt singur sau nu”, am completat eu în gînd.

— În orice caz, a fost o glumă. Ca şi aceea cu bileţelul.

— Glume cam pipărate, am mormăit eu. După cîteva clipe de gîndire, am continuat!

— Încep să cred, Magda, că toată povestea asta cu cele două cărţi dispărute nu este opera unui maniac. Un colecţionar maniac ar fi fost încîntat că a pus mîna pe ambele exemplare şi p-aici ţi-e drumul! Se vede treaba, însă, că la mijloc e ceva mult mai complicat, ceva care scapă analizei noastre, întrucît nu avem toate elementele necesare...

— Aşa cred şi eu, a răspuns, zîmbind, fata. Zîmbetul ei m-a intrigat puţin şi i-am spus-o.

— Mă gîndeam, a rîs ea de-a binelea, ce detectiv ar fi ieşit din dumneavoastră dacă muza istoriei nu v-ar fi ademenit pe tărîmurile ei! Aveţi o logică pentru care vă invidiez!

La un asemenea răspuns, puteam să nu zîmbesc şi eu?

După ce m-am despărţit de Magda, am intrat imediat în casă. Înainte de a mă culca, am reluat filele rătăcite din cartea lui Liebel şi le-am răsfoit. „Se pare că cel care a intrat în camera mea nici n-a dat de aceste biete file. Cine ştie ce-o fi căutat! Hm! Nu cumva iar încep să complic lucrurile?” mi-am zis eu. În acelaşi timp, în minte începeau să se clarifice unele chestiuni. Aşa cum spusesem Magdei, de acum eram sigur că hoţul nu era un colecţionar maniac, gata să rişte orice pentru a avea în biblioteca lui cele două exmplare ale unei cărţi rare. Dacă ar fi avut doar această ambiţie, ei bine, nimic nu-l împiedica să ia cu el şi filele rătăcite. Or el nu le luase. Deci nu de carte avea el nevoie. Atunci de ce?

Toată noaptea mi-am petrecut-o făcînd fel de fel de ipoteze. Revedeam datele problemei şi le întorceam pe toate părţile. Dar în zadar! Nu ajungeam la nici un rezultat. Totul mi se părea deosebit de limpede pînă la un anumit punct. Dispăruseră, la interval de o lună şi ceva, cele două exemplare — singurele existente — ale operei lui Liebel. Fără îndoiala, între cele două furturi era o anumită legătură. Hoţul aflase de existenţa la Bucureşti a celui de-al doilea exemplar. De unde aflase? Din cele relatate de Magda Fluieraş, la Viena? Că acest exemplar se găsea la profesorul Secăreanu, se ştiuse abia în

ziua cînd am susţinut eu lucrarea. Cărţile fuseseră luate nu pentru a face parte din colecţia vreunui amator maniac, ci cu totul în alt scop. Care putea fi acest scop?

Mi se părea deosebit de ciudat faptul că cel de-al doilea exemplar dispăruse de îndată ce Schultz se interesase de el. De ce? Oare pentru că abia atunci se aflase, din spusele profesorului Secăreanu, unde se află cartea? Posibil. Dar de ce atîta grabă? Evident, despre filele rătăcite se auzise abia azi. Şi, din nou, hoţul fusese foarte grăbit de a le vedea măcar, că de luat nu le luase. De ce? Oare pentru a nu da de bănuit, pentru a deruta cercetările? Poate le fotografiase. Cum? Pe întuneric? Da, cu infraroşii.

Pînă aici aveam, dle bine, de rău, răspunsuri la unele întrebări. De aici înainte, însă, pluteam în necunoscut.

Cine strecurase bileţelul acela în buzunarul pardesiului Magdei? Şi cînd? În autobuz? Bine, dar asta înseamnă că Magda era urmărită. Iar dacă ea era urmărită, cu atît mai vîrtos eram urmărit eu, care aveam mai multă legătură cu toate întîmplările. Dacă hoţul era un străin, să zicem Schultz, atunci de unde putea să bănuiască, ba chiar să fie sigur, că scriindu-i ei cuvintele acelea — „anunţă-l pe cel interesat!” — Magda va face apel la mine? De unde putea să ştie ce relaţii erau între mine şi tînăra asistentă a profesorului Negreanu şi că eu o pusesem la curent cu toată afacerea?!!

Ajuns aici, scoteam o concluzie clară: „Da, hoţul cunoaşte foarte bine relaţiile existente între membrii catedrei noastre”.

Concluzia aceasta îl disculpa pe Schultz, însă numai parţial. Se putea prea bine ca Schultz să aibă un complice. Cine escaladase zidul vilei profesorului Secăreanu? Un om încălţat cu pantofi ca ai lui Schultz, cu talpă de duroflex şi anumit desen pe ea. Bine, dar asemenea pantofi nu purta numai Sehultz, ci şi unii dintre colegii mei de catedră. De pildă, Gheorghiu. Sînt pantofi de vară, uşori .şi comozi. Poţi bănui o lume întreagă? Asemenea încălţăminte se poartă.

Gîndurile care mi se învălmăşeau prin cap porneau şi pe alte piste. Aveam de răspuns unor întrebări şi mai grele: „Cine era Günther? La ce folosise el cartea lui Liebel, despre care spunea că este o adevărată comoară? Întocmea o lucrare de istorie, sau nu? La ce altceva ar fi putut utiliza această carte rară, existentă doar în două exemplare? De ce al doilea

exemplar fusese la biblioteca din Viena? Existase dintotdeauna la biblioteca Institutului condus de Kraus, sau apăruse acolo abia după cel de-al doilea război mondial prin vreo întâmplare ciudată?”

Eram sigur că, în clipa în care voi putea da răspunsul la una din aceste ultime întrebări, ajungeam la un pas de a-l descoperi pe cel care furase cartea de la profesorul Secăreanu. De aceea, am hotărît ca a doua zi să încerc să aflu mai multe despre activitatea lui Günther. Şi aceasta se putea, apelînd la bunul său prieten, profesorul Secăreanu.

DISPARIŢIA PROFESORULUI SCHULTZ

În ziua următoare am putut vorbi pe îndelete cu profesorul meu abia la prînz. Terminasem treburile la facultate şi — deoarece şoferul dînsului avea tocmai de reparat ceva la maşină — m-am oferit să-l conduc eu, cu maşina mea. Ajungînd la vila unde locuia, profesorul m-a invitat să intru.

— Te poftesc la masă, tinere! a spus el. Nana Raveca a făcut azi o mîncare ardelenească, de să-ţi lingi buzele. Hai, hai, e bine să plăteşti tribut, lăudînd calităţile de bucătăreasă ale menajerei mele, decît să mănînci posomorît şi preocupat, de unul singur, la cine ştie ce birt.

Nana Raveca a fost bucuroasă aflînd că profesorul avea un invitat.

— Apăi prea bine eu nu ştiu face bunătăţi şi... da’ acu’, dacă nu a fi mulţămit domnul Şerban, vina nu-i a mea... Că pe mine, dragă domnule, nu m-o vestit nimeni că avem oaspeţi...

Scuze stîngace, menite parcă să dea şi mai multă strălucire unui prînz demn de un Lucullus.

La cafea am îndrăznit să deschid vorba despre Günther.

— Bine. Voi încerca să-mi mai amintesc unele lucruri despre prietenul meu. Adevărul este că nu ştiu nici acum cu ce se ocupa el acolo, la ambasada germană, mi-a răspuns Secăreanu, vădit intrigat de întrebările mele stăruitoare, pe care i le puneam, dorind să ştiu ceva mai mult despre prietenul său. Ţi-am spus tot ce am ştiut. Bănuieli? Ei bine, cred că Günther cifra şi descifra diferitele mesaje interceptate de hitlerişti. Cunoscînd engleza şi rusa, fără îndoială că prietenul meu reprezenta o adevărată mină de aur pentru hitlerişti, cu atît mai mult, cu cît era şi un foarte bun matematician şi-i plăcea să se ocupe de cifrări şi descifrări. De aceea, se pare că era folosit la cifrarea şi descifrarea mesajelor interceptate. Bineînţeles, mesaje în limba engleză şi rusă.

După o scurtă pauză, profesorul a continuat:

— Ştiu că făcea toate acestea în silă... Că lucra pînă noaptea tîrziu, fiind deranjat la orice oră din zi sau din noapte. Şi mai ştiu... mda... mai ştiu că prietenul meu era de-a dreptul îngrozit de ceea ce avea să urmeze.

— Adică?...

— Nu o dată mi-a spus: „Cunosc atît de multe secrete de-

ale ăstora — se referea la hitlerişti — încît sînt sigur că, mai devreme sau mai tîrziu, vor încerca să mă lichideze. Dacă aş fi de-al lor... lucrurile s-ar schimba. Dar nu sînt şi nici nu pot fi...”

Profesorul Secăreanu a lăsat capul în jos.

— Se vede treaba că bănuielile lui au avut mult temei... Sînt ani de zile de cînd nu am nici o veste despre el. Ceea ce înseamnă că hitleriştii l-au...

Nu i-am povestit nimic profesorului despre atacul a cărui victimă fusesem în ziua precedentă. De acum eram convins că intrasem într-un joc periculos şi, de aceea, trebuia să fiu prudent, să nu dau în vileag orice întîmplare. Ascultînd relatarea profesorului mă întrebam dacă cel care furase cartea de la Secăreanu era acelaşi cu cel care intrase în camera mea după ce mă ,,expediase” atît de frumos de acasă prin intermediul Magdei, avînd drept „momeală” un bileţel anume ticluit.

În timp ce-mi puneam asemenea întrebări, a sunat telefonul. Profesorul Secăreanu a ridicat receptorul şi, în clipa următoare, aproape tot sîngele i-a dispărut din obraji.

— Cum? Cine! Motelul „Modern”? Da, vă ascult! Cum? Bine, dar ce legătură are acest fapt cu mine? Nu înţeleg! Dumneavoastră cine sînteţi? Responsabilul hotelului? Bine. Un moment!

Spunînd acestea, profesorul a acoperit cu palma microfonul telefonului şi s-a întors spre mine:

— Responsabilul hotelului „Modern” telefonează că domnul Schultz, care locuia acolo, a dispărut. De două zile n-a mai dat nici un semn de viaţă. Cînd femeia de serviciu a intrat să deretice azi-dimineaţă, a observat că în cameră era dezordine. Deoarece Schultz îl întrebase acum cîtva timp pe hotelier de adresa mea, acesta s-a gîndit că aş fi în măsură să dau vreo relaţie despre clientul său. Mergi dumneata la hotel să vezi despre ce e vorba? Eu nu mă simt prea bine...

— Desigur, am spus eu.

— Alo! Alo! Da... O să vină unul din asistenţii mei... Şerban. Da. Bună ziua!

☆

În holul spaţios al hotelului „Modern” am fost întîmpinat de responsabilul acestuia. Peste cîteva minute a apărut şi un ofiţer de securitate. Era un maior de vreo patruzeci şi cinci de ani, cu părul complet alb. Se numea Vlad. După prezentările de rigoare,

am trecut la etajul întîi, unde se afla camera în care locuise Schultz. Aici era, într-adevăr, dezordine. Pe măsuţa din mijlocul încăperii se aflau tot felul de hîrtii, notiţe, cărţi...

— Vă ascultăm! s-a adresat maiorul Vlad responsabilului hotelului.

Domnul Schultz locuieşte la noi de aproape două săptămîni, de cînd a sosit din Austria. În acest timp n-a fost vizitat de nimeni, şi nimeni n-a venii să-l vadă, sau să întrebe de el. Asta, pînă alaltăieri seară, cînd la portar s-a prezentat un tînăr înalt, puternic, fără nici un bagaj, şi a vrut să meargă la profesorul Schultz, care cică îl aştepta la ora nouă seara. Portarul nu i-a dat voie să urce. La rugat să aştepte în hol, deoarece profesorul Schultz nu se afla în hotel. Plecase în oraş. Tînărul n-a vrut, însă, să aştepte. Peste o oră şi ceva, interval în care portarul de zi s-a schimbat cu cel de noapte, acesta din urmă a văzut un individ coborînd. Semnalmentele lui corespund cu ale tînărului acela. Domnul Schultz nu s-a întors însă din oraş nici în seara aceea, nici mai tîrziu. Sînt două zile de cînd nu a mai dat nici un semn de viaţă. De aceea, m-am gîndit să vă anunţăm. Cînd a sosit din Austria, domnul Schultz a întrebat de adresa domnului profesor Secăreanu. Crezînd că poate domnul profesor ştie ceva despre clientul nostru, l-am sunat la telefon. Apoi am anunţat miliţia. De fapt, pe domnu' profesor Secăreanu îl căutam şi pentru alt motiv. Printre lucrurile rămase de la clientul nostru se află şi o carte, pe care este scris numele dînsului. Iat-o!

Zicînd acestea, responsabilul hotelului a luat de pe noptieră un obiect care s-a dovedit a fi... «Valea Arieşului» de Liebel, volumul dispărut cu cîteva zile mai înainte din biblioteca profesorului Secăreanu. Eram uluit.

— Aşadar, totuşi el... el l-a luat, am bîiguit eu.

— Ce vreţi să spuneţi? m-a întrebat maiorul Vlad.

— Cartea aceasta, am continuat eu, a fost furată acum cîteva zile din locuinţa profesorului Secăreanu. Încă de atunci am bănuit că în această afacere este amestecat Schultz. E o carte rară. Sînt numai două exemplare pe lume. O ciudăţenie. Probabil că Schultz a vrut s-o aibă în biblioteca lui...

În cîteva minute i-am relatat maiorului Vlad tot ce ştiam. Acesta, cu un gest scurt, a concediat pe responsabilul hotelului, apoi mi s-a adresat pe un ton puţin mai confidenţial:

— Asta e tot?

Ce-i drept, nu era tot. Omisesem înadins să-i spun despre atacul din seara precedentă, despre vizitatorul care se introdusese nepoftit în camera mea. Hotărât să păstrez numai pentru mine acest secret, am răspuns puţin cam forţat:

— Tot!

— Vă mulţumesc, a spus maiorul Vlad, cu vădită ironie, semn că nu mă credea.

— Bine că am găsit volumul mult căutat! am exclamat eu, vrînd parcă să scap din încurcătură. De-acum o să-l depunem la biblioteca Institutului şi nu mai avem nici o grijă. O să adăugăm şi filele lipsă, astfel că exemplarul va fi complet.

— Îmi pare rău, dar, pentru o zi-două, avem nevoie de această carte, a intervenit maiorul. Aşa că, deocamdată, n-o să puteţi s-o duceţi la bibliotecă. În interesul cercetărilor... Înţelegeţi?

— Da, desigur. Important este ca acest volum să fie în mîini sigure, am spus eu, privind în jur.

Aşa cum am mai spus, în cameră era o dezordine de nedescris. Maiorul Vlad mi-a ghicit parcă gîndul...

— Mda. Ori Schultz este un dezordonat, ori e altceva la mijloc...

Spunînd acestea, maiorul m-a privit, aşteptînd parcă o confirmare din parte-mi.

— Un profesor de istorie n-are dreptul să fie dezordonat, am declarat eu categoric, cu sentimentul că-mi apar tagma profesorală.

— În acest caz, înseamnă că nu Schultz a provocat dezordinea asta, ci altcineva.

— Vă gîndiţi la individul care l-a căutat şi care, probabil, a pătruns în camera lui... fără voie? am întrebat eu.

— Da!

— În cazul acesta, se poate presupune că aici a avut loc o luptă. Între cei doi...

— Nu uita, m-a întrerupt maiorul Vlad, că Schultz nu era în hotel.

— Aşa spune portarui! Dar ce bază poţi pune pe declaraţia lui din moment ce individul acela a pătruns, totuşi, în hotel fără să fie văzut? La fel putea proceda şi Schultz. Putea trece spre camera lui fără a fi observat de portar...

— Mda! Aveţi dreptate, a murmurat maiorul.

— Pînă una, alta, n-ar fi bine să facem puţină ordine în hîrtiile domnului Schultz? Văd o mulţime de notiţe, însemnări... Unele dintre ele... cu conţinut istoric. Ba chiar toate sînt cu date istorice, am spus eu, privind şi răsfoind apoi hîrtiile răspîndite pe masa de lucru şi pe noptieră.

Notiţele erau scrise ordonat, triate cu multă migală, astfel că mi-a fost uşor să le pun în ordine. Schultz avea un scris ascuţit, pesemne influenţat de scrierea gotică. După ce am rînduit totul într-o servietă de piele, care avea într-un colţ iniţialele numelui lui Schultz, am asistat la strîngerea celorlalte lucruri. Micul geamantan de călătorie s-a umplut repede cu cămăşi, batiste, ciorapi, prosoape, o pijama, obiecte indispensabile într-un voiaj. Curiozitatea îmi dădea ghes. În timp ce femeia de serviciu de pe etaj, pe care o chemase maiorul Vlad, strîngea toate acestea, eu încercam, pe furiş, să descopăr la geamantan vreun buzunar secret. Auzisem despre geamantane cu fundul dublu. Spre necazul meu, cel al lui Schultz nu avea nici buzunare ascunse, nici fund dublu. Era un geamantan ca toate celelalte. Strîngerea obiectelor fiind terminată, maiorul Vlad a mai .zăbovit cîteva clipe, pentru a da dispoziţii unde să fie dus geamantanul şi servieta de piele. De îndată ce femeia de serviciu a ieşit, am încercat să aflu părerea maiorului despre toată povestea aceasta.

— Ştiţi de ce vă întreb, tovarăşe maior? am spus eu. Pentru că nu-mi dau seama de ce a riscat atît de mult Schultz să fure o carte, oricît de rară ar fi ea, să vii pentru asta într-o ţară străină, apoi s-o laşi într-o cameră de hotel... cred că e puţin cam exagerat din partea lui.

— Sînt întru totul de acord. Îmi place spiritul dumneavoastră analitic, dar... nu-mi place că aveţi rezerve faţă de mine.

Spunînd acestea, maiorul Vlad m-a privit, zîmbind ironic parcă.

— De pildă, a continuat el, aseară, pe vremea asta, sau poate mai tîrziu, aţi fost atacat de un necunoscut, care a pătruns în locuinţa dumneavoastră.

— De unde ştiţi?

— Prefer să nu răspund. Contează faptele: aţi fost atacat! Vreţi să-mi istorisiţi în ce împrejurări aţi primit „vizita” de ieri?

Am relatat întîmplarea din ziua precedentă. Bănuiam că

maiorul Vlad ştia despre „vizita” aceea de la inginerul geolog, care locuia cu mine în aceeaşi vilă. Probabil că inginerul Rădulescu nu se lăsase convins de versiunea că m-aş fi împiedicat ca un copil, căzînd... în nas. Anunţase pesemne miliţia, iar de acolo vestea ajunsese la interlocutorul meu.

— Ce credeţi că a urmărit intrusul?

— Probabil că a vrut să dea de filele rătăcite din volumul «Valea Arieşului». Nu înţeleg, însă, de ce nu le-a luat.

— Poate nu a avut timp. Poate nu le-a găsit.

— Sau poate le-a fotografiat şi cu asta s-a declarat mulţumit.

— După părerea dumneavoastră, respectivul nu avea nevoie de cartea în sine, nu-i aşa? Mda, cred că acesta este adevărul. Unde este bileţelul trimis Magdei Fluieraş?

— La mine. Iată-l! am spus eu, dîndu-l maiorului Vlad.

— Mi-l puteţi lăsa? Deşi... cred că nu ne va da nici un indiciu în plus.

— Da, desigur!

— Acum, în altă ordine de idei: cum se intră în cancelaria profesorilor, acolo, la facultate, la dumneavoastră?

— Simplu. Există o broască yale şi fiecare dintre noi — profesor sau lector — are cîte o cheie. La fel, femeia de serviciu.

— Chiar toţi au cheie?!

— Mai puţin, pare-mi-se, cei care sînt la noi cu jumătate de normă. În această situaţie sînt vreo doi-trei. Nucu Alexandrescu, Pavel Popescu şi Adriana Teodorescu.

— Femeia de serviciu lucrează şi după-amiază?

— Nu! Numai dimineaţa.

— Mulţumesc. Parcă voiaţi să întrebaţi ceva...

— Am atîtea nelămuriri, încît nu ştiu, zău, cine ar putea să-mi dea răspunsurile cuvenite.

— De pildă?

— De pildă, de ce credeţi că Günther a spus profesorului Secăreanu că această carte valorează o comoară? Apoi, la ce i-o fi folosit această carte lui Günther? În fine, a treia şi cea mai dificilă problemă mi se pare că s-a ivit chiar acum cîteva minute. Vă voi formula-o însă după ce îmi veţi da răspunsurile la ceea ce am cerut...

— Cu părere de rău, dar nu vă pot fi de folos. Nu ştiu la ce ar fi putut folosi Günther cartea. Dacă aş şti, aş putea înţelege

de ce socotea că valorează o comoară. Elementele pe care le cunosc sînt insuficiente pentru a vă da un răspuns cît de cît mulţumitor. Dar vă promit că imediat ce voi fi în măsură să fac acest lucru, vă voi satisface dorinţa. Şi-acum, despre problema care s-a ivit azi.

Am scos dintr-unul din buzunare o carte de vizită. Maiorul Vlad a luat-o şi a privit-o.

— Este cartea de vizită a profesorului Schultz, nu? De unde o aveţi? m-a întrebat el.

— Mi-a fost dată de Schultz imediat după ce am susţinut lucrarea în aula facultăţii. Pe verso mi-a scris adresa Institutului din Viena, care... pasămite, urma să-mi publice lucrarea.

— Şi ce problemă ridică această carte de vizită?

— Uitaţi-vă bine la scrisul de pe verso!

— Nu înţeleg.

— Simplu: adineauri am strîns notiţele din camera aceasta, în care a locuit Schultz. Am recunoscut cu această ocazie că scrisul acestuia era puţin mai aparte: ascuţit, colţuros, influenţat de scrierea gotică. Ei bine, cel de pe cartea de vizită este mai rotunjit, mai armonios. Asta înseamnă că notiţele nu sînt scrise de Schultz, ci de altcineva. Poate de cineva care-i este şi complice. A lucrat, deci, împreună cu cineva de aici din Bucu-reşti.

— Aceasta este şi convingerea mea. Ei, dacă am putea da de urma acestui complice! a exclamat cu un uşor oftat, maiorul. Ar fi foarte bine.

✯

Mergînd spre casă, mă gîndeam la cele discutate cu maiorul Vlad. Eram din ce în ce mai convins că Schultz avea un complice. Nu înţelegeam însă de ce dispăruse fără a lua cu sine «Valea Arieşului». pentru care riscase atît de mult. De ce lăsase cartea pe noptieră. În camera sa din hotelul „Modern”?

În noaptea care a urmat am încercat să-mi amintesc tot ce ştiam în legătură cu Schultz. Cum venise la profesorul Secăreanu, ce anume spusese, cum se comportase. Totul pînă în cele mai mici amănunte. Căutam indicii pînă şi în felul lui de a-şi scoate ochelarii şi a-i şterge. Mi-am amintit pînă şi felul în care şi-a notat numărul meu de telefon în agenda sa — la grupul de litere „sch” deoarece în germană nu exista litera „ş”.

Acum eram gata să cred că Schultz, şi nimeni altul, îmi

făcuse „vizita” aceea... neanunţată.

„Are un complice, însă, îmi spuneam eu, acest complice i-a alcătuit bileţelul acela în limba română. Schultz a furat cartea de la profesorul Secăreanu, a fotografiat-o filă cu filă, ca şi paginile găsite în camera mea şi pe-aci ţi-e drumul! Nu mai are nevoie de nimic. Cine ştie la ce îi folosea cartea!” mi-am zis eu.

Era gata să adorm cînd de undeva, din vălmăşagul gîndurilor, a ţîşnit o întrebare.

„Ce rost a avut atunci să lase cartea în camera lui de la hotel? Pentru a şterge orice bănuială, n-avea decît s-o distrugă!”

După cîteva clipe, în mintea mea şi-a făcut loc o altă întrebare:

„Dar dacă tănărul acela i-a pus cartea în cameră pentru a deruta cercetările, iar Schultz e cu totul nevinovat?”

La aceasta întrebare, am fost gata să-i dau un telefon maiorului Vlad. M-am răzgîndit însă imediat. Vechea teamă de a nu deveni ridicol mi-a stăvilit intenţia. Aceeaşi teamă care mă făcuse să nu suflu o vorbă despre ideea năstruşnică, pe care o avusesem schimbînd acel aşa-zis cifru — inecuaţia de pe una din filele rătăcite — cifru care exista doar în imaginaţia mea cam prea înfierbîntată.

În dimineaţa zilei următoare am primit un telefon de la maiorul Vlad.

— Gînd la gînd cu bucurie, tovarăşe maior, am spus eu. Ştiţi, aseară, mai bine-zis azi-noapte, tot gîndindu-mă am ajuns la o concluzie puţin cam ciudată. Ştiţi…

Maiorul Vlad m-a ascultat pînă ia capăt.

— S-ar putea să ai dreptate. Deocamdată mă văd nevoit să-ţi dau o veste neplăcută.

— În legătură cu ce?

— Cu cartea aceea găsită ieri. Trebuie să te anunţ că volumul «Valea Arieşului», găsit în camera de hotel a lui Schultz, a dispărut.

— Iarăşi?! am întrebat eu şi ca acţionat de un resort, am sărit în picioare, cu receptorul în mînă.

— De data asta a dispărut pentru totdeauna.

— Cum adică… pentru totdeauna? am îngăimat eu.

— Da!

— Furat?

— Nu! Distrus.

— Cum?

— Cel care a lăsat cartea în camera de la hotel — Schultz sau tînărul acela — a stropit filele cu o substanţa care, într-un interval relativ scurt, preface hîrtia în scrum. Lucrarea lui Liebel este acum o mică grămăjoară de cenuşă... Îmi pare rău! N-am bănuit... Altfel, poate, am fi încercat să atenuăm sau să anihilăm efectul nociv al substanţei aceleia... Anunţă-l şi pe profesorul Secăreanu!

„Poftim! mi-am zis eu. Ieri am găsit cartea, m-am bucurat împreună cu profesorul Secăreanu, iar azi a dispărut pentru totdeauna. Asta înseamnă... Înseamnă că cel care a furat-o n-a urmărit să aibă cartea în colecţia lui. Deci nu un maniac a furat-o. Nu Schultz! El ar fi păstrat-o!”

După cîteva clipe de gîndire, disculparea lui Schultz s-a destrămat.

„Dar dacă individul a deţinut ambele exemplare şi a vrut să distrugă unul? În ce scop? Simplu: Dispărînd un exemplar, celălalt, ca unicat, are o valoare infinit mai mare. În locul hoţului, cred că oricine ar proceda la fel...”

ÎNCEP SĂ AM VEDENII

În după-amiaza aceleiaşi zile am întîrziat mai mult la facultate pentru a da îndrumări unui student care îşi întocmea lucrarea de examen de stat.

Ajungînd acasă, am constatat, nu fără surprindere, că vecinul meu, inginerul Tiberiu Rădulescu, sosise iarăşi din una dintre peregrinările sale.

— Fiindcă amîndoi sîntem burlaci, a spus el, făcînd aluzie la faptul că era singur — soţia şi copiii fiind plecaţi la Timişoara — îndrăznesc să te poftesc la o cafea. Să ştii că în ultima vreme fac o cafea straşnică. M-am specializat pe şantier.

Am acceptat propunerea — de altfel nu era prima dată cînd mă invita — şi iată-mă instalat într-un fotoliu în apartamentul inginerului. Bronzat de soare, cu ochii albaştri şi părul alb, vecinul meu ar fi fost un excelent model pentru un pictor iubitor de contraste. Vorbea frumos, cu un uşor accent moldovenesc — ştiam că e de prin părţile Focşanilor — şi totdeauna găsea cîte un subiect interesant cu care să-şi ţină interlocutorul atent

— De fapt te-am chemat cu un scop anume. Azi mi s-a întîmplat ceva interesant, a început inginerul. Dar, pentru a ajunge aici... la chestia de azi, trebuie să încep cu o întîmplare de demult. Mă tem să nu te plictisesc.

— Nicidecum! Vă rog să începeţi! Vă ascult.

— Bine. Atunci ascultă! Într-o zi, pe cînd mă aflam pe teren — a început el să povestească — mi s-a stricat aparatul de radioemisie-recepţie, prin care ţineam legătura cu colegul meu, inginerul Popa, aflat în explorare la cîţiva kilometri de mine, pe Dealul Nucilor, şi cu cei de la bază, adică cei care rămîneau în tabără. Am încercat să-l repar, dar degeaba: mai întîi că nu mă pricep în domeniul electronicii şi, în al doilea rînd, nu aveam aparatura necesară unui control adecvat. Tocmai îmi băteam capul cum şi ce să fac, cînd pe lîngă mine a trecut un copilandru cu oile...

Povestea începea să devină interesantă. Eram numai ochi şi urechi. „Te pomeneşti, mi-am zis, că ciobanul i-a reparat aparatul!”

Presupunerea mea nu s-a adeverit.

— Era un băieţaş cam de 12—13 ani, coborît parcă dintr-unul din tablourile lui Nicolae Grigorescu. În plină vară —

pesemne că era în vacanţă — purta căciulă. Cu bunul simţ al omului din popor, a stat şi a privit de departe — după ce mă salutase, scoţîndu-şi căciula uriaşă — la ceea ce făceam eu. Această, să-i zic, discreţie, mi-a plăcut. L-am chemat mai aproape.

— Eşti de prin părţile astea? l-am întrebat.

— Nu, domnule! Sînt bistriţean. Dar trec muntele pe la Tihuţa în fiecare vară, cu oile. Că-i iarbă grasă pe aici. Acoio — a arătat el undeva, spre vîrful unui deal — ne-am făcut stîna. În fiecare an ne-o facem aşa, cu un baci de aici, din Moldova.

„Iată cum s-a născut Mioriţa! mi-am zis eu, privindu-l. Aici, pe păşunile Carpaţilor, unde bacii ungureni, moldoveni sau munteni îşi făceau, ca şi acum, stînele împreună...”

— Şi în ce clasă eşti? am întrebat, convins că puştiul era cioban doar pe timpul vacanţei.

— Am trecut într-a şasea.

După o tăcere îndelungată — eu continuam să lucrez la aparat — l-am auzit deodată murmurînd:

— S-a stricat?

— Cam aşa ceva, am răspuns eu.

După o altă pauză, auzii, şi tot ca mai înainte, glasul lui timid:

— Vreţi să vorbiţi cu domnul acela care-i pe Valea Urşilor?

— Care domn? Pe ce Vale a Urşilor? am întrebat eu, curios. Colegul meu, Ştefănescu, lucra spre Dornişoara. Deci nu de el putea fi vorba. Copilul m-a privit cu ochii larg deschişi, semn că mirarea pusese stapînire pe dinsul.

— Păi, acolo, pe Valea Urşilor, am văzut un domn cu un aparat într-o raniţă... Cerca, tot aşa, ca şi dumneavoastră, să vorbească cu cineva. Zicea mereu „Fenix”. „Fenix”... Am crezut că faceţi legătura amîndoi... Iertaţi-mă dacă am îndrăznit să întreb...

— Nu-i nici un bai! am spus eu, jumătate în glumă, [folosind un cuvînt ardelenesc pe care-l ştiam. N-ai greşit cu nimic! Eu nu sînt în legătură cu domnul acela. Dar poate că dînsul m-ar putea ajuta să repar drăcia asta. E departe Valea Urşilor?

— Acolo, către Pădurea Mistreţului... Cam o jumătate de ceas de mers...

„Dacă ar fi să mă iau după jumătăţile de oră ale localnicilor, apoi pot merge o jumătate de zi”, mi-am spus eu, ştiind din

experienţă că noţiunile acestora sînt foarte relative.

— Apoi, n-o să mă duc pînă acolo, am mormăit eu resemnat. E prea departe. O să-l repare careva la tabără... deseară.

Zicînd acestea, m-am apucat să triez „pietrele” găsite în ziua aceea. Probabil că ştii cu ce mă ocup: caut zăcăminte de metale neferoase. Pentru asta colecţionez „pietre”, adică probe de minereuri.

Să fi trecut vreo jumătate de oră cînd, deodată, l-am auzit pe micul bistriţean exclamînd:

— Uite-l! Uite-l acolo! Dînsul e domnul care... ştiţi, cu radio...

Pe şosea, la cîţiva zeci de metri de poiana în care mă aflam, tocmai trecea un om de aproape şaizeci de ani, puţin cam gîrbovit din cauza raniţei pe care o ducea în spate. Avea echipament de turist.

„Ce-ar fi să-mi încerc norocul?” mi-am zis eu, şi imediat am pornit în întîmpinarea necunoscutului, Auzind motivul pentru care îl oprisem, am avut impresia că s-a speriat oarecum şi m-a privit deosebit de atent.

Imediat, însă, s-a luminat la chip şi a prins a rîde.

— Ah! Aşa! Aţi crezut că sînt un radiofonist? Da’ de unde! Ca orice turist, am şi eu un tranzistor... Iertaţi-mă... Aparat de emisie-recepţie? Nici vorbă! V-aş arăta ce aparat am, dar l-am vîrît în fundul rucsacului. Cu părere de rău, dar... nu mă pricep la reparaţii de radio. Ştiu doar să pun baterii noi la receptorul meu. Dacă merge, bine. Dacă nu, la reparat cu el! Bună ziua!

Omul s-a depărtat. Era scund şi gras. Echipamentul de turist îi dădea un aer tineresc.

— N-am nimerit-o, tinere! am spus eu, adresîndu-mă ciobănaşului din Bistriţa. Ţi s-o fi părut că domnul acela, care a plecat, încerca să vorbească cu cineva la aparat.

— Ba nu, nu m-am înşelat, domnule. Zic zău! Era singur şi tot vorbea... Zicea, cum v-am spus: „Fenix”... „Fenix”... apoi asculta. Să nu credeţi că sînt chiar atît de neştiutor. Fratele meu se pricepe la radio... A fost chiar la ,,vînătoare de vulpi”, la concurs, la Dej... Tot aşa cearcă şi el cînd cheamă pe cineva...

— Face apel...

— Dară! Aşa că eu nu m-am inşelat. Domnul acela n-a vrut să vă spună că ce o făcut. O fi o joacă şi ţine taină...

Auzisem despre concursurile „vînătoare de vulpi”, în care participanţii caută să descopere, prin radiogoniometrare, unde se află ascunsă o staţie de radioemisie. Concursurile sînt deosebit de palpitante, deoarece, într-un termen scurt, trebuie să prinzi „vulpea” care se ascunde şi emite unele semnale, din timp în timp.

„Cred că a auzit bine băieţandrul meu. Bătrînul era un radioamator. Făcea apel rostind «Fenix». «Fenix» înseamnă... e simplu... F.N.X. Deci indicatorul lui de radioamator”, mi-am zis eu şi am pus punct întregii afaceri.

Dar numai pentru scurt timp. Ajungînd la tabără şi întîlnindu-l pe inginerul Ştefănescu, acesta mi-a reproşat că nu l-am chemat prin radio.

— Măcar să mai schimbăm o vorbă, mi-a spus el.

— Emiţătorul meu a fost stricat, i-am răspuns.

— A! Aşa! Am avut totuşi impresia că cineva vorbea — ce-i drept încîlcit — pe aproape de lungimea noastră de undă... Am crezut că eşti tu...

În clipa aceea mi-am adus aminte de spusele băieţandrului. „Deci, bătrînul făcuse apel şi vorbise cu cineva... De ce s-o fi ferit să recunoască?” m-am întrebat eu.

Întîmplarea o dădeam uitării şi n-aş fi ajuns să ţi-o povestec niciodată dacă nu s-ar fi ivit altceva. Azi. Azi-dimineaţă.

✯

Zicînd acestea, inginerul Rădulescu a zîmbit.

— Ghici pe cine am văzut azi-dimineaţă, cam pe la ora zece, în apropierea vilei în care locuim noi?

— Pe cine?

— Pe bătrînul acela despre care-mi vorbise ciobănaşul bistriţean!

— Şi?

— Nimic! L-am salutat, dar s-a făcut că nu mă vede.

— Nu cumva v-aţi înşelat? L-aţi confundat, poate, cu cineva.

— Nici vorbă! Am o memorie extraordinară cînd e vorba de figurile oamenilor. Mi se pare, zău, ciudat că nu mi-a răspuns la salut. Acum cunoşti motivul pentru care ţi-am povestit întîmplarea de pe coclaurile pe care umblu. Te-am plictisit, desigur...

— Nicidecum! Dimpotrivă! V-am ascultat cu multă atenţie!

— Nu ştiu, dar chestia asta m-a cam intrigat! Să întîlnesc un om la sute de kilometri distanţă... pe lîngă casa mea... Zău că mi se pare ciudată această... această coincidenţă.

— În ultima vreme şi eu am avut parte de nişte coincidenţe cam ciudate, am zis eu şi m-am ridicat, semn că vreau să plec.

Inginerul m-a condus pînă la uşă.

— Te pomeneşti că m-am înşelat, a murmurat el, ca pentru sine. Altfel nu îmi explic de ce n-a răspuns la salut! Că doar nu poate fi vorba de o urmărire! Ce-ar fi avut cu mine să mă urmărească la Bucureşti? Hm!? De la Vatra Domei, aici! Prea, prea!

Înainte de a ne despărţi, m-a întrebat aşa... nitam-nisam:

— Duminică pleci cumva cu maşina pe Valea Prahovei?

— Da.

— Te-aş deranja dacă... dacă te-aş ruga să mă iei şi pe mine pînă la Cîmpina? Am acolo o mătuşă bolnavă.

— Cu plăcere! Eu, de obicei, plec pe la zece...

— Ora îmi convine, pentru că duminică dimineaţă am de făcut o vizită matinala. Iau un pachet pentru mătuşa mea... Atunci... pe la zece.

— Chiar zece şi jumătate...

☆

Ziua următoare era vineri. Mergînd la facultate, am relatat profesorului Secăreanu ceea ce îmi comunicase maiorul Vlad. Profesorul era consternat.

— Deci cartea care „valora o comoară”, după spusele prietenului meu Günther, a dispărut pe vecie. A dispărut, prefăcîndu-se în cenuşă, şi prefăcînd în cenuşă cine ştie ce secret!

La şedinţa de catedră, pe care am avut-o în ziua aceea, s-a pus problema participării unora dintre noi la un simpozion organizat de Universitatea populară în duminica ce urma. M-am scuzat că nu pot participa, deoarece, aşa cum stabilisem cu inginerul Rădulescu, aveam de gînd să merg la Sinaia. Pe el urma să-l las la Cîmpina, la mătuşa lui, bolnavă.

De fapt, se hotărîse ca la simpozion să participe doar trei dintre noi. Văzînd că nici Magda nu este numita să participe, am îndrăznit s-o invit să meargă cu maşina, în excursie, pe Valea Prahovei.

— Mulţumesc foarte mult, dar am nişte obligaţii pentru

duminică seara.

— O! Păi pînă seara sîntem înapoi!

— Şi dacă nu? De ce să mă hazardez? Încă o dată, vă mulţumesc pentru invitaţie, a spus ea zîmbind şi — în clipa aceea — am simţit că între noi se lăsase parcă o umbră.

Îmi venea greu să-mi explic cauza refuzului Magdei. Atunci, în seara aceea, cînd mă trezisem cu tîmplele mîngîiale de degetele ei, făcusem, fără îndoială, o greşeală de neiertat, cerîndu-i să-mi spună pe nume. Mă purtasem ca un licean îndrăgostit şi-acum mi-era pur şi simplu jenă.

— Cînd plecaţi? m-a întrebat, ca, şi am avut impresia că pusese această întrebare numai din dorinţa de a curma o tăcere prelungită, care se dovedea penibilă.

Eram într-un grup de colegi: Gheorghiu, Alexandrescu şi încă doi asistenţi ai profesorului Bumbea.

— Duminică dimineaţă, în jurul orei zece, i-am răspuns eu. Te gîndeşti să primeşti, totuşi, invitaţia mea? am întrebat-o eu, încercînd să zîmbesc.

— O să vă dau un telefon dacă...

Îmi lăsa, aşadar, un dram de speranţă. Ştiam sigur că nu va veni. Dar în sufletul meu îi eram recunoscător pentru faptul că atenuase refuzul iniţial, scoţîndu-mă dintr-o situaţie penibilă.

✫

În seara acelei zile am fost la teatrul de comedie. Simţeam nevoia unui tonic nervos. La ieşirea din sala de spectacol, bătea un vînt călduţ.

Trecînd pe lîngă biserica Stavropoleos, am ieşit în Lipscani, apoi în piaţa Sfîntul Gheorghe, iar de aici spre Rosetti. La trecerea bulevardului m-am oprit, stopul fiind pus. Neavînd ce face, priveam distrat autoturismele care aşteptau şi ele să li se îngăduie intrarea în intersecţie.

În dreptul meu se afla un Wartburg. Pe linia a doua — rîndul maşinilor care urma să-şi continue drumul înainte — am zărit un Fiat 1800, iar în el, în dreapta şoferului...

Da! Nu exista nici o îndoială! Omul din dreapta şoferului era Schultz, profesorul din Viena, dispărut cu cîteva zile mai înainte din hotelul „Modern”. Deşi nu purta ochelarii aceia cu ramă groasă, l-am recunoscut. Probabil că şi el mă văzuse, deoarece a întors brusc capul şi a început să vorbească ceva cu şoferul. Cît ai clipi din ochi am intrat printre maşini şi m-am repezit spre

Fiatul în care se găsea Schultz. Voiam oare să-i iau numărul, să mă agăţ de portiera lui, să-l opresc, să strig, ca lumea să se adune şi — cu ajutorul vreunui miliţian — să reuşesc să-l reţin pe Schultz? Nu ştiu! Nici acum nu ştiu ce-am vrut. M-am trezit în mijlocul autoturismelor care se puseseră în mişcare, deoarece semaforul era acum pe verde. Fiatul cu pricina a ţîşnit printre primele. N-am reuşit nici să-i iau numărul, nici să-l opresc. În schimb, m-am ales cu o amendă, pentru că nu respectasem culorile semaforului.

Ajuns acasă, am încercat să dau un telefon maiorului Vlad. Dar nu l-am găsit. Era tîrziu. Trecuse de zece seara. A doua zi, sîmbătă, l-am întîlnit din întîmplare, pe cînd mergeam spre facultate.

Văzîndu-l, m-am grăbit să-i relatez păţania din ajun:

— Era Schultz. Pot să jur! am încheiat eu, cu toată convingerea.

— Cred că te-ai înşelat. Da... Da! Schultz a trecut de mult graniţa, mi-a răspuns Vlad, vorbind parcă puţin mai tare decît de obicei, apoi a început să rîdă. Deci ai plătit amendă? Mde, cine te pune să treci peste stop? Da, da! Schultz a plecat...

— În cazul acesta, pesemne că am început să am vedenii, am murmurat eu şi luîndu-mi la revedere, mi-am văzut de drum.

Va urma…

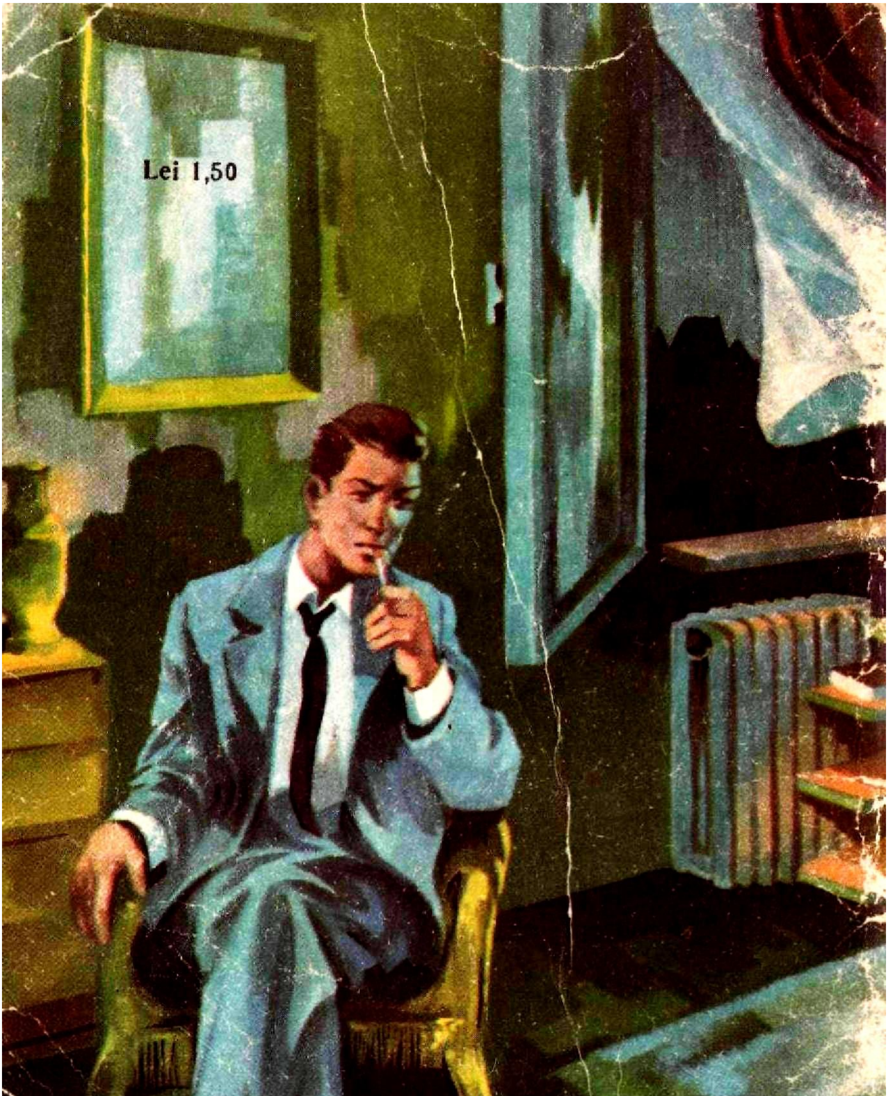
Lei 1,50
EDITURA
TINERETULUI